

Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos:

- **pastebėjimai, kaip sekasi gyventi asmenims su negalia Lietuvoje ir**
- **patarimai, kurie padėtų asmenims su negalia Lietuvoje gyventi geriau.**

Šis tekstas yra parašytas lengvai suprantama kalba.

Lengvai suprantama kalba yra reikalinga žmonėms, kuriems yra sunku suprasti įprastus tekstus.

Lengvai suprantama kalba padeda sužinoti naujos informacijos. Tokių tekstų jau yra įvairiose pasaulio šalyse.

Šį tekstą parašėme pagal ataskaitą:

- „Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos prie lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatų įgyvendinimo stebėsenos“.

Šį tekstą rašė:

- Miglė Baltrūnaitė.

Šį tekstą vertino:

- Ingrida Olševskytė,
- Vilma Baškyte,
- Lina Bielinytė.

Paveikslėliai:

- Piktogramų autorius: Sergio Palao. ARASAAC (<https://arasaac.org/>). Licencija: CC (BY-NC-SA). Priklauso: Aragono vyriausybė (Ispanija).
- Storyset.com

© Europos lengvai suprantamos kalbos logotipas: Inclusion Europe.

Daugiau informacijos rasite čia: <https://www.inclusion-europe.eu/easy-to-read>

Turinys

Pradžia.....	4
• Kas yra Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisija? ir ką ji veikia?.....	5
• Kas yra Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencija?.....	6
5 Konvencijos straipsnis „Lygybė ir nediskriminavimas“	9
9 Konvencijos straipsnis „Prieinamumas“	15
11 Konvencijos straipsnis „Pavojišgos situacijos ir humanitarinės krizės“	12
12 Konvencijos straipsnis „Lygybė prieš įstatymą“	28
19 Konvencijos straipsnis „Gyvenimas savarankiškai ir įtrauktis į bendruomenę“	31
24 Konvencijos straipsnis „Švietimas“	34
31 Konvencijos straipsnis „Statistika ir duomenų rinkimas“	39

Pradžia

Šiame tekste bus parašyta:

- su kokiais sunkumais susiduria asmenys su negalia Lietuvoje,
- kas yra Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisija,
- kas yra asmenų su negalia Konvencija,
- ką Lietuva turi padaryti, kad asmenys su negalia galėtų gyventi geriau.

Kas yra Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisija? Ir ką ji veikia?

Žmonių su negalia
teisių stebėsenos komisija
yra žmonių grupė.
Šie žmonės dirba tam, kad įvertintų,
kaip asmenys su negalia
gyvena Lietuvoje.

Ši Komisija buvo sukurta 2019 metais.
Žmonės šioje Komisijoje dirba 4 metus.
Po 4 metų, į Komisiją,
ateis dirbti kiti žmonės.
Jie irgi dirbs 4 metus.

Kas yra Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencija?

Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencija

yra svarbus dokumentas.

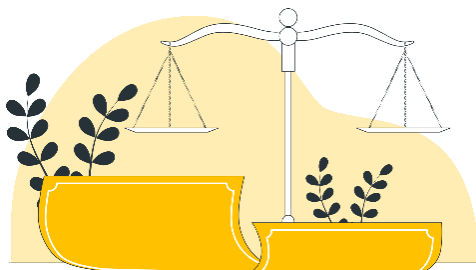
Toliau jį vadinsime tiesiog Konvencija.

Šis dokumentas yra svarbus:

- Europoje,
- Lietuvoje.

Konvencijoje yra parašyta,

kokias teises turi asmenys su negalia.

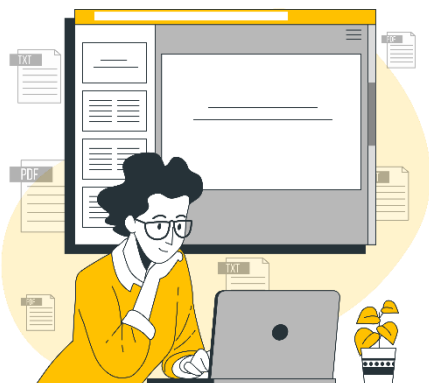
2010 metais Lietuva priėmė šį dokumentą.

Tai reiškia,

kad nuo 2010 metų Lietuva turi stengtis:

- kad asmenys su negalia turėtų tokias teises, kokios yra parašytos Konvencijoje.
- kad asmenys su negalia turėtų tokias pačias teises, kaip ir visi Lietuvos gyventojai.

Apie ką bus šis dokumentas?

2023 metais Komisija

parengė dokumentą.

Šiame dokumente yra parašyta:

- kaip Lietuvai sekasi rūpintis žmonių su negalia teisėmis.
- kaip Lietuva dirba, kad žmonės turėtų tokias teises, kokios yra parašytos Konvencijoje.

Konvencija yra suskirstyta į atskiras dalis.

Viena dalis yra vienas straipsnis, pavyzdžiui yra:

1. pirmas straipsnis,
2. antras straipsnis,
3. trečias straipsnis.

Konvencija turi 50 tokių straipsnių.

Kiekviename straipsnyje yra rašoma apie skirtingas žmonių su negalia teises.

Pavyzdžiui, šeštas straipsnis yra apie moteris su negalia ir mergaites su negalia.

Toliau tekste bus parašyta, ką šiuos 4 metus dirbo Komisija. Šiuos 4 metus Komisija stebėjo, kaip Lietuva rūpinasi žmonių su negalia teisėmis. Dabar Komisija pateikia rekomendacijas. Rekomendacijos reiškia, kad Komisija pataria Lietuvai, kaip ji galėtų dar geriau rūpintis žmonių su negalia teisėmis.

Toliau skaitysite:

- apie septynis Konvencijos straipsnius,
- ką Komisija pastebėjo, kai žiūrėjo, kaip Lietuva rūpinasi žmonių su negalia teisėmis.
- ką Komisija siūlo Lietuvai, kad žmonės su negalia galėtų gyventi geriau.

5 Konvencijos straipsnis „Lygybė ir nediskriminavimas“

5 Konvencijos straipsnis vadinasi „Lygybė ir nediskriminavimas“. Šiame straipsnyje yra parašyta, kad visi žmonės yra lygūs. Tai reiškia, kad visi žmonės turi tokias pačias teises.

Diskriminacija reiškia, kad kiti žmonės negerai su Jumis elgiasi, nes jūs turite negalią.

2022 metais Lietuva pakeitė svarbų įstatymą. Įstatymas yra dokumentas, kuriame parašyta, kaip turi elgtis Lietuvos žmonės. Šis įstatymas vadinasi Lygių galimybių įstatymas.

Šiame įstatyme yra parašyta,
jeigu prie asmens
kažkas priekabiauja,
jis gali parašyti skundą.

Priekabiavimas reiškia, kad:

- kažkas žmogų gąsdina,
- iš jo šaiposi,
- jį verčia jaustis nemaloniai.

Šiame įstatyme taip pat yra parašyta,
kad asmuo gali parašyti skundą,
jeigu prie jo kažkas
priekabiauja seksualiai.

Seksualiai priekabauti reiškia,
kad žmogus yra:

- liečiamas,
- jam sako nemalonius žodžius,
pavyzdžiui, vadina jį zuikučiu,
kai jis to nenori.

Asmuo gali parašyti skundą,
kai prie jo yra priekabaujama, pavyzdžiui:

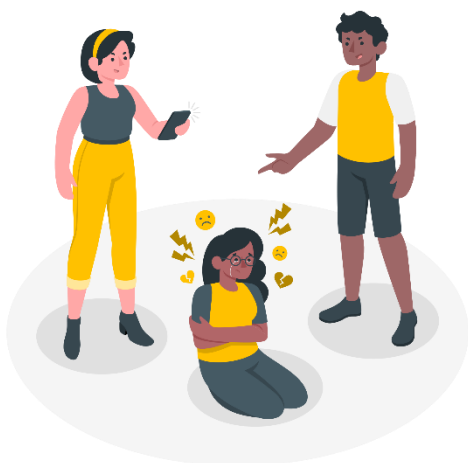
- darbe,
- mokykloje,
- universitete.

Asmuo darbe turi jaustis gerai.
Taip pat jis turi jaustis patogiai.
Asmens vadovas turi dirbti,
kad asmuo su negalia darbe
turėtų tokias pačias teises
kaip ir kiti darbuotojai.

2022 metais Lygių galimybių
kontrolieriaus tarnyba
gavo daug skundų.
Toliau ją vadinsime Tarnyba.
Ši Tarnyba prižiūri ir
rūpinasi žmogaus teisėmis.

Daug asmenų Tarnybai rašė skundus.
Jie sakė, kad, pavyzdžiui, darbe,
jie jaučiasi diskriminuojami
dėl savo negalios.
Tai reiškia, kad kiti žmonės
negerai su jais elgiasi,
nes jie turi negalią.
Tai yra blogai.
Visi žmonės turi teisę,
kad su jais elgtųsi gerai.

Lietuvoje turime daug nevyriausybinų organizacijų, toliau jas vadinsime NVO. NVO, tai tokios organizacijos, kurios dirba, kad žmonėms Lietuvoje būtų geriau.

Tačiau šiuo metu, nedaug NVO kalba kad žmonėms su negalia Lietuvoje yra blogai.

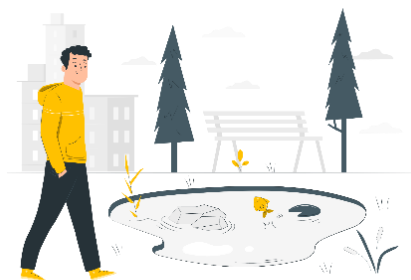

Jeigu su Jumis blogai elgiasi, Jūs galite parašyti skundą Tarnybai. Jį galite parašyti kompiuteryje:

- <https://www.lygybe.lt/lt/eskundas>

Komisija pastebėjo, su kokiais sunkumais Lietuvoje susiduria asmenys su negalia. Todėl dabar Komisija sako:

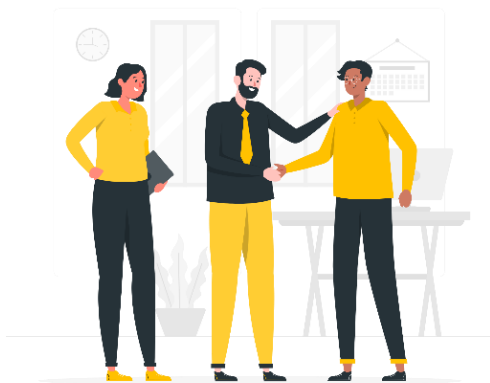
1. Lietuva turi pasirūpinti, kad žmonės su negalia galėtų:
  - eiti kur nori,
  - pirkti ką nori,
  - suprasti svarbią informaciją.

Asmenys su negalia sako,
kad dažnai jiems sunku nusipirkti
ar pasinaudoti
kokia nors paslauga,
pavyzdžiui:

- poliklinika,
- parku,
- parduotuve.

2. Asmenys su negalia
turi jaustis gerai ten, kur dirba.
Pavyzdžiui, jeigu asmuo
dirba biure:

- jis turi lengvai patekti
į pastatą,
- jis turi suprasti visą
ten gaunamą informaciją.

Tarnyba gauna daug skundų,
nes asmenys su negalia
turi daug problemų
savo darbo vietoje.

Pavyzdžiui, asmenims su negalia:

- sunku patekti į darbo vietą,
- sunku judėti darbo vietoje.

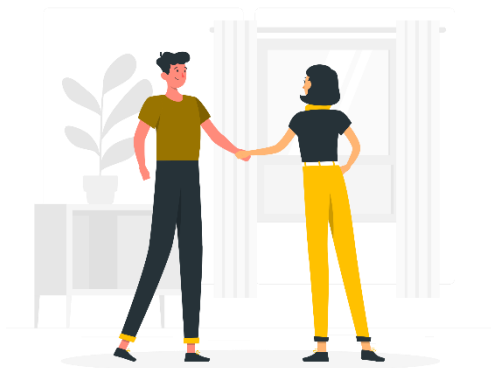

Kai kurie žmonės dirba tam, kad visi asmenys Lietuvoje galėtų dirbti.

Tačiau jie turi pasistengti, kad darbo vietos būtų:

- patogios,
- draugiškos,
- aiškios

asmenims su negalia.

3. Savivaldybės

turi padėti NVO.

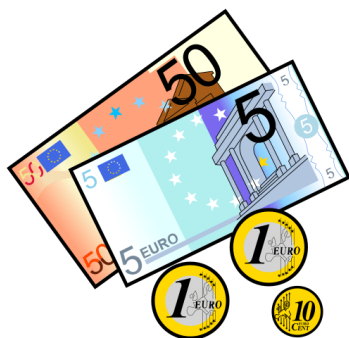
NVO yra organizacijos,

kurios dirba,

kad žmonėms su negalia būtų geriau.

Kartais NVO negali padėti žmonėms, nes neturi pakankamai:

- pinigų,
- žmonių.

Savivaldybė turi padėti NVO, pavyzdžiui,

duoti joms daugiau pinigų.

Tada NVO galės geriau padėti asmenims su negalia.

9 Konvencijos straipsnis „Prieinamumas“

9 Konvencijos straipsnis vadinasi „Prieinamumas“.

Šiame straipsnyje yra parašyta, kad asmenims su negalia turi būti patogu gyventi Lietuvoje.

Tai reiškia, kad asmenys su negalia:

- turi suprasti visą reikalingą informaciją,
- turi galėti patekti į pastato vidų, pavyzdžiui, parduotuvę.

Visa tai, yra vadinama prieinamumu.

Šiuo metu Lietuvoje prieinamumas yra blogas.

Tačiau Lietuva mokosi.

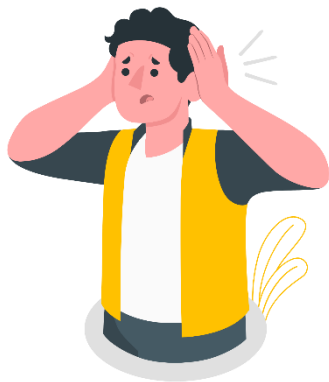
Ji dirba tam,

kad žmonėms su negalia būtų lengviau.

Dėl to, kad Lietuvoje prieinamumas yra blogas,

asmenys su negalia

patiria daug problemų.

Pavyzdžiui, asmenims su negalia sunku:

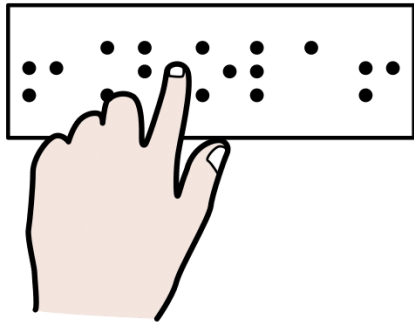
- keliauti autobusu arba troleibusu.

- patekti į pastatus, pavyzdžiui, muziejus.
Lietuvoje labai daug pastatų į kuriuos sunku patekti žmogui, jeigu jis keliauja su vežimėliu.

Tačiau, kai žmonės kalba apie prieinamumą, jie dažnai pamiršta kalbėti apie informacinį prieinamumą. Informacinis prieinamumas reiškia, kad visa informacija turi būti parašyta visiems žmonėms suprantama kalba. Tačiau Lietuvoje informacijos, kuri būtų parašyta lengvai suprantama kalba, yra mažai. Pavyzdžiui, šis tekstas yra parašytas lengvai suprantama kalba.

Taip pat asmeniui, kuris nemato, Informacija turi būti pateikta, jam suprantama kalba, pavyzdžiui, brailio raštu. Brailio raštas yra toks tekstas, kurį skaito asmenys, kurie blogai mato.

Komisija pastebėjo, su kokiais sunkumais Lietuvoje susiduria asmenys su negalia. Todėl dabar Komisija sako:

1. Daug pastatų Lietuvoje yra nepatogūs asmenims su negalia. Tai reiškia:

- jie negali į juos patekti, pavyzdžiui, pastatuose yra labai siauros durys arba nėra kelio, kuriuo asmuo su vežimėliu gali užvažiuoti.
- jie negali saugiai judėti pastato viduje.

Asmenys, kurie prižiūri pastatus, turi pasirūpinti, kad jie būtų patogūs visiems žmonėms.

2. Lietuva ne visada žino ar pastatai bei autobusai šalyje yra patogūs asmenims su negalia.

Lietuvos institucijos:

- Socialinė apsaugos ir darbo ministerija,
- Aplinkos ministerija,
- Susisiekimo ministerija.

turi stengtis pamatyti ar visiems yra patogų gyventi Lietuvoje.

Jie turi žiūrėti, ar:

- namai,
- įstaigos,
- autobusai

yra patogūs ir pritaikyti asmenims su negalia.

Pavyzdžiui, jie turi stebėti, ar į visas parduotuves gali patekti asmuo su vežimėliu.

3. Asmenims su negalia gali būti sunku keliauti Lietuvoje.

Taip yra todėl, kad:

- ne visi autobusai yra patogūs asmenims su negalia. Pavyzdžiui, kartais asmuo su negalia negali įvažiuoti į autobusą.

Visas transportas, kuriuo keliauja žmonės:

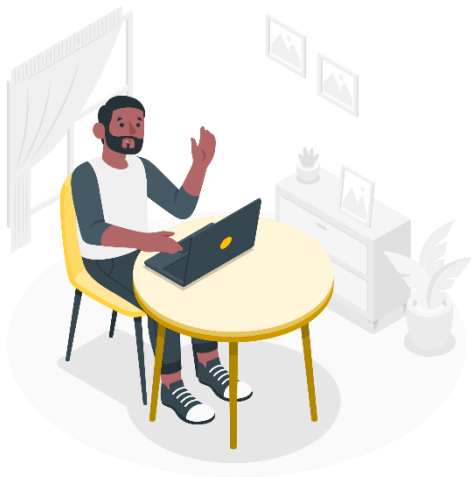
- autobusai,
- troleibusai,
- traukiniai,

privalo būti patogūs asmenims su negalia.

4. Lietuvoje ne visa informacija yra:

- aiški,
- suprantama,
- prieinama.

Informacinės visuomenės plėtros komitetas yra institucija. Ji dirba tam, kad informacija pateikiama internete, būtų patogi ir aiški, visiems Lietuvos žmonėms.

Tačiau ne visos internetinės svetainės, kurios yra internete, yra pritaikytos:

- žmonėms su regos negalia,
- žmonėms su intelekto negalia.

Informacinės visuomenės plėtros komitetas turi pasistengti, kad svarbios svetainės internete būtų:

- patogios ir
- suprantamos visiems.

11 Konvencijos straipsnis „Pavoingos situacijos ir humanitarinės krizės“

11 Konvencijos straipsnis vadinasi
„Pavoingos situacijos ir
humanitarinės krizės“.

Šiame straipsnyje yra parašyta,
ką reikia daryti asmeniui su negalia,
jeigu, pavyzdžiui:

- prasideda karas,
- prasideda uraganas.

Visa tai vadiname
ekstremaliomis situacijomis.

Jeigu Lietuvoje prasidėtų
ekstremali situacija,
asmenims su negalia gali reikėti
kitų žmonių pagalbos.

Tačiau, ne visi asmenys žino,
kaip jie gali gauti pagalbos.

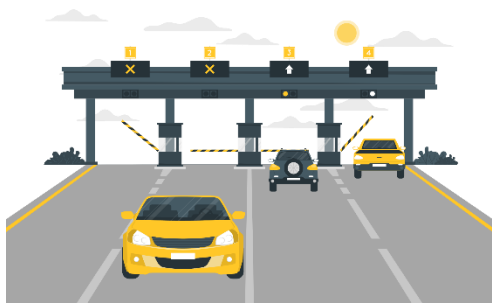
Pavyzdžiui, ne visi asmenys žino,
kaip paskambinti 112.

112 yra telefono numeris.

Kai paskambinsite šiuo numeriu, jūs galėsite gauti pagalbos:

- iš policijos,
- iš greitosios,
- iš ugniagesių,
- iš aplinkosaugos.

Taip pat ne visi asmenys Lietuvoje žino, kaip reikės evakuotis, jeigu Lietuvoje prasidės ekstremali situacija.

Evakuacija reiškia, kad Jums reikės išvažiuoti į kitą vietą, kurioje Jūs būsite saugūs, pavyzdžiui, į kitą miestą.

2021 metais Komisija atliko tyrimą.

Komisija klausė žmonių,

kaip jie jautėsi,

kai Lietuvoje buvo karantinas.

Karantinas tai reiškia, kad žmonės:

- turėjo būti namie,
- turėjo nešioti kaukes,
- negalėjo laisvai keliauti, nes galėjo susirgti Koronos virusu.

Kai Lietuvoje buvo karantinas, daug žmonių su negalia turėjo sunkumų:

- negavo paslaugų, kurių jiems reikia, pavyzdžiui, negalėjo lankyti dienos centro,
- nežinojo ką reikia daryti, kai prasidėjo karantinas,
- turėjo nešioti kaukes,
- nežinojo ko negalima daryti, kai prasidėjo karantinas.

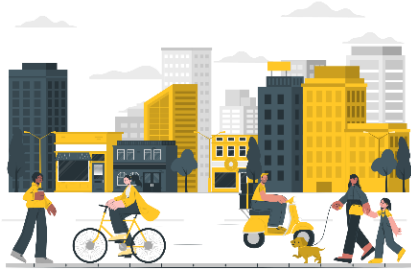

Lietuvoje yra daug asmenų su negalia.

Tačiau nėra tikslių duomenų:

- kiek yra tokių žmonių,
- kokią negalią turi žmonės,
- kokios tikslios pagalbos jiems reikia.

Todėl buvo sunku suteikti tinkamą pagalbą asmenims su negalia.

Savivaldybės turi žinoti:

- kokie žmonės gyvena jų mieste ir
- kokios pagalbos jiems reikia.

**Komisija pastebėjo,
su kokiais sunkumais Lietuvoje
susiduria asmenys su negalia.**

Todėl dabar Komisija sako:

1. Lietuvoje yra 112 programėlė, kurią galite turėti telefone. 2020 metais ji buvo pagerinta, todėl dabar ją gali naudotis asmenys su klausos negalia. Tai yra gerai. Jeigu Jums reikia pagalbos, Jūs galite skambinti 112.

Tačiau, šia programėle vis dar negali naudotis asmenys:

- su regos negalia,
- su intelekto negalia,
- su psichosocialine negalia.

Tai yra blogai.

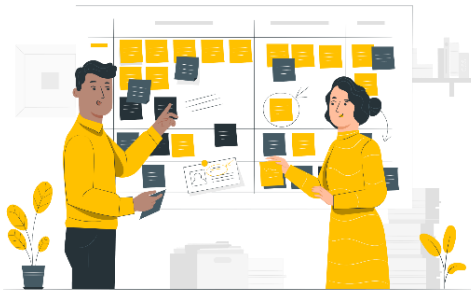
112 programėlė turi būti patogi visiems. Visi turi jaustis saugūs ir galėti išsikviesti pagalbą.

2. Asmenys su negalia nežino, kaip Lietuva jiems padės, jeigu Lietuvoje prasidės ekstremali situacija.

Lietuva turi planus, kuriuose yra parašyta, kaip reikia elgtis, kai prasideda ekstremali situacija. Tačiau, tuose planuose nėra parašyta, kokia pagalba bus suteikta asmenims su negalia.

Visuose planuose turi būti aiškiai parašyta, kaip Lietuva padės asmenims su negalia, jeigu Lietuvoje prasidės ekstremali situacija.

3. Kai Lietuvoje prasidėjo karantinas, asmenys su negalia turėjo daug sunkumų, nes:

- nežinojo ką reikia daryti,
- negavo pagalbos, kurios jiems reikėjo.

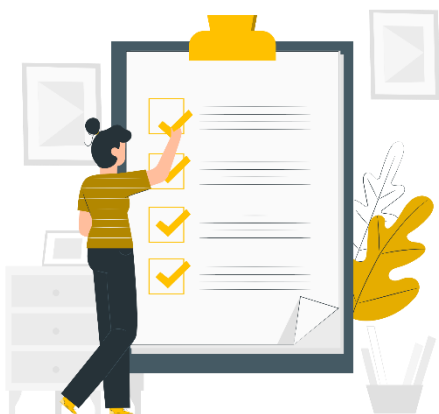

Taip atsitiko todėl, kad Lietuva neturi informacijos:

- kiek asmenų su negalia gyvena tam tikroje savivaldybėje, pavyzdžiui, Kaune.
- kokią negalią turi asmuo,
- kokios pagalbos jam reikia.

Mes visi esame skirtingi.
Mūsų poreikiai yra skirtingi.
Tai reiškia,
kad savivaldybė turi žinoti,
kokios pagalbos reikia
būtent Jums.

Todėl yra svarbu,
kad būtų sukurtas aiškus dokumentas,
 kuriame būtų parašyta:

- ką asmeniui su negalia reikės daryti, jeigu Lietuvoje prasidės ekstremali situacija, pavyzdžiui, karas.
- kas jam suteiks informaciją,
- kaip jam suteiks informaciją, kad jis būtų saugus.

12 Konvencijos straipsnis „Lygybė prieš įstatymą“

12 Konvencijos straipsnis vadinasi
„Lygybė prieš įstatymą“.

Jis reiškia,
kad visi žmonės Lietuvoje
turi turėti lygias teises.

Lietuvoje, kai kurie asmenys su negalia,
yra vadinami neveiksniais.

Tai yra blogai.

Jeigu asmuo yra vadinamas neveiksniu
jam draudžiama pačiam:

- priimti sprendimus,
- eiti balsuoti,
- naudotis savo pinigais,
- pasirašyti svarbių dokumentų.

Visi žmonės turi teisę
priimti sprendimus patys.

Tai reiškia,
kad Lietuvoje žmonės negali būti
vadinami neveiksniais.

Lietuva turi sugalvoti,
kaip padėti žmonėms,
kuriems reikia pagalbos:

- priimti sprendimus,
- naudotis savo pinigais,
- suprasti ir pasirašyti svarbius dokumentus.

Tokią pagalbą gali suteikti kiti žmonės.
Pavyzdžiui, kiti žmonės gali padėti
priimti sprendimus.

Tokie žmonės dirba:

- dienos centruose,
- bendruomenėse,
- savivaldybėse.

Visi asmenys su negalia
turi gauti pagalbos,
kad galėtų patys nuspręsti,
kaip nori gyventi savo gyvenimą.

**Komisija pastebėjo,
su kokiais sunkumais Lietuvoje
susiduria asmenys su negalia.
Todėl dabar Komisija sako:**

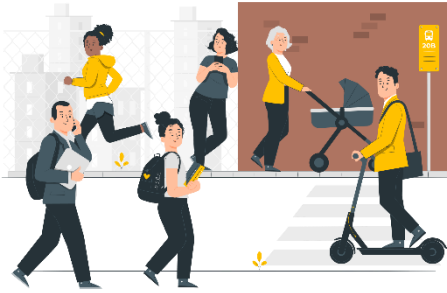

1. Kartais Lietuvoje žmonės yra vadinami neveiksniais. Tai yra blogai. Visi žmonės turi teisę patys priimti sprendimus. Todėl Komisija sako, kad Lietuva negali atimti iš žmonių teisės patiems spręsti, kaip jie nori gyventi.

Lietuva turi pasirūpinti, kad asmenims būtų suteikta pagalba, pavyzdžiui, būtų darbuotojų, kurie galėtų padėti priimti sprendimus.

19 Konvencijos straipsnis „Gyvenimas savarankiškai ir įtrauktis į bendruomenę“

19 Konvencijos straipsnis vadinasi „Gyvenimas savarankiškai ir įtrauktis į bendruomenę“.

Jis reiškia, kad visi asmenys su negalia turi gyventi bendruomenėse, kartu su kitais žmonėmis.

Lietuvoje ne visi asmenys su negalia gyvena bendruomenėse.

Daug žmonių gyvena atskirai.

Jie gyvena:

- didelėse institucijose arba
- gyvenimo namuose,

kartu su kitais asmenimis turinčiais negalią.

Tai yra blogai.

Visi žmonės turi galėti gyventi bendruomenėje.

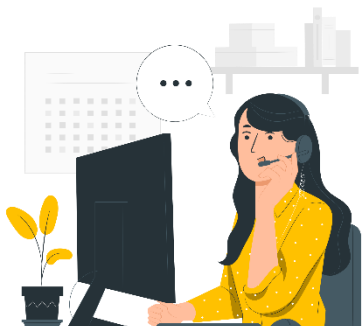
Taip pat žmonės su negalia turi gauti pagalbą, skirtą tik jiems. Tai reiškia, kad savivaldybės turi žinoti, kas gyvena jų teritorijoje ir kokios pagalbos reikia jų gyventojams. Savivaldybė yra Lietuvos dalis. Lietuvoje yra 60 savivaldybių, pavyzdžiui, Lietuvoje yra:

- Vilniaus savivaldybė,
- Kauno savivaldybė.

Komisija pastebėjo, su kokiais sunkumais Lietuvoje susiduria asmenys su negalia. Todėl dabar Komisija sako:

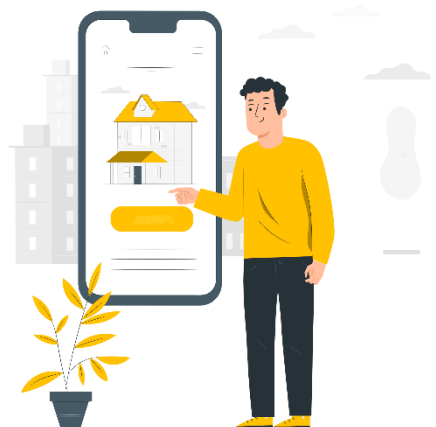
1. Visi žmonės yra skirtingi. Todėl visi žmonės turi skirtingų poreikių. Tai reiškia, kad visiems žmonėms gali reikėti skirtingos pagalbos.

Savivaldybė turi pasirūpinti, kad visi gautų pagalbą, kurioms jiems reikia.

2. Šiuo metu Lietuvoje yra statomi gyvenimo namai, kuriuose gali gyventi asmenys su negalia.

Žmonės turi gyventi bendruomenėse, tačiau Lietuvos gyvenimo namuose jie:

- neturi galimybės pasirinkti su kuo gyventi,
- neturi galimybės pasirinkti kur gyventi.

Tai yra blogai.

Asmenys su negalia turi turėti teisę pasirinkti, kaip jie nori gyventi.

Asmenims su negalia turi būti suteikta galimybė:

- gyventi savarankiškai,
- gyventi savarankiškai, su asistento pagalba.

24 Konvencijos straipsnis „Švietimas“

24 Konvencijos straipsnis vadinasi „Švietimas“.

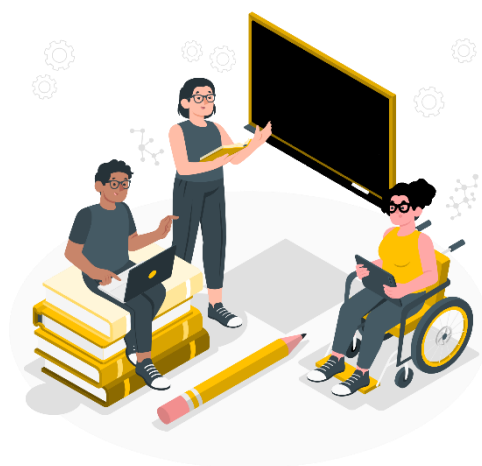
Jis reiškia, kad visi asmenys turi mokytis kartu.

Tai reiškia, kad ir asmenys su negalia turi mokytis kartu su visais.

Taip pat šis straipsnis reiškia, kad mokyklos turi būti patogios asmenims su negalia.

Pavyzdžiui, tai reiškia, kad jeigu asmeniui sunku vaikščioti, mokykla turi būti įrengta taip, kad joje galėtų lengvai keliauti vėžimėliu. Tačiau Lietuvoje tokių mokyklų nėra daug.

Taip pat Lietuvoje trūksta:

- tekstų,
- knygų,

kurios būtų aiškios asmenims su negalia.

Pavyzdžiui, knygos galėtų būti parengtos lengvai suprantama kalba.

Asmenys su negalia
turi turėti lygias teises
su visais visuomenės gyventojais.

Tačiau:

- darželiuose,
- mokyklose,
- universitetuose

taip nėra.

Dažnai asmenys su negalia
turi eiti į kitas mokyklas
nei eina visi kiti vaikai.

Tai yra blogai,
nes vaikai su negalia
negali bendrauti su kitais vaikais.

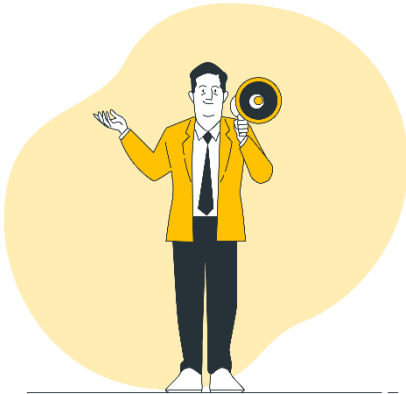

Taip pat:

- mokyklose,
- darželiuose,
- universitetuose,

trūksta darbuotojų,
kurie galėtų padėti asmenims su negalia
lengviau mokytis.

Tai yra blogai.

**Komisija pastebėjo,
su kokiais sunkumais Lietuvoje
susiduria asmenys su negalia.
Todėl dabar Komisija sako:**

1. Visuomenė nenori,
kad visi žmonės mokytųsi kartu.
Jie sako, kad tai yra blogai.

Svarbu pasakoti Lietuvos žmonėms,
kad visi:

- turi teisę mokytis.
- nori mokytis.
- gali mokytis.

2. Visi vaikai turi mokytis kartu.
Tai reiškia,
kad vaikai su negalia,
turi mokytis kartu su visais vaikais.

Tačiau kartais klasėse būna labai daug vaikų.

Pavyzdžiui, vienoje klasėje būna 30 vaikų.

Mokyklose turėtų būti mažesnės klasės.

Pavyzdžiui, vienoje klasėje galėtų būti 15 vaikų.

Tada vaikams mokytis būtų geriau.

Taip pat mokyklos turėtų turėti daugiau darbuotojų.

Tada jie galėtų padėti mokytis didesniam skaičiui vaikų.

3. Kai vaikas pabaigia mokyklą, jis gali norėti mokytis toliau, pavyzdžiui eiti į universitetą.

Lietuva turi padėti:

- žmonėms, kuriems yra daugiau nei 21 metai,
- žmonėms, kurie turi negalią mokytis universitete.

4. Švietimo ir mokslo ministerija yra institucija.

Ji rūpinasi, kaip Lietuvoje:

- dirba darželiai,
- dirba mokyklos,
- dirba universitetai.

Ministerija turi atlikti tyrimus.

Jie turi žinoti:

- kaip asmenims su negalia sekasi mokytis.
- su kokiomis problemomis susiduria asmenys su negalia.

Tada jie galės padaryti taip, kad visiems būtų gerai mokytis kartu.

31 Konvencijos straipsnis „Statistika ir duomenų rinkimas“

31 Konvencijos straipsnis vadinasi „Statistika ir duomenų rinkimas“.

Šiame straipsnyje yra parašyta:

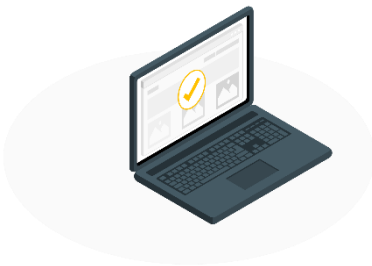
- kiek ir
- kokios

informacijos apie asmenis su negalia turi būti Lietuvoje.

Lietuvoje nėra vienos vietos, kurioje būtų saugoma visa informacija apie:

- asmenis su negalia,
- kokios pagalbos jiems reikia.

Pavyzdžiui, tai galėtų būti saugoma kur nors internete.

Lietuvoje yra daug asmenų su negalia.

Jiems reikia paslaugų:

- asmeninio asistento,
- pagalbos priimant sprendimus,
- pagalbos į namus.

Tačiau Lietuva nežino:

- kam ir
- kokios pagalbos reikia.

Tai žinoti turi savivaldybė.

Savivaldybė yra Lietuvos dalis.

Lietuvoje yra 60 savivaldybių, pavyzdžiui, Lietuvoje yra:

- Vilniaus savivaldybė,
- Kauno savivaldybė.

Kai kurią informaciją

apie asmenis su negalia

saugo Neįgaliųjų reikalų departamentas.

Tačiau jie renka bendrus duomenis.

Tai reiškia,

kad jeigu žmogus pats nesikreipia

nėra aišku:

- kurioje vietoje jis gyvena,
- kokia pas jį negalia,
- kokios pagalbos jam reikia.

**Komisija pastebėjo,
su kokiais sunkumais Lietuvoje
susiduria asmenys su negalia.
Todėl dabar Komisija sako:**

1. Lietuva turi žinoti,
kokie žmonės gyvena šioje šalyje,
tik tada jie galės visiems padėti.

Komisija sako,
kad Socialinės apsaugos ir
darbo ministerija
turi sukurti dokumentą,
kuriame būtų parašyta
visa informacija
apie asmenis su negalia.

Tokiame dokumente
turi būti parašyta:

- kokią negalią turi asmuo,
- kur jis gyvena,
- kiek jam metų,
- kokios pagalbos jam reikia.